

SUNİ TOHURLAMA, TABİİ TOHURLAMA VE EMBRİYO TRANSFERİ FAALİYETLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (Değişik:RG-18/12/2013-28855)

(1) Bu Yönetmeliğin amacı; tek tırnaklı, çift tırnaklı, kanatlı ve suda yaşayan hayvanlar ile arı ve her türlü hayvanın üretim ve ıslahına yönelik, kişi veya kuruluşlar tarafından yapılacak suni tohumlama, tabii tohumlama, embriyo transferi, genetik kopyalama ve diğer biyoteknolojik faaliyetlerin düzenlenmesi, denetlenmesi, uygulama izinlerinin verilmesi; sperma ve embriyo ithalatı, ihracatı; suni tohumlama kayıtları ile istatistiki bilgilerin derlenmesi; Bakanlık tarafından yapılacak suni tohumlama, tabii tohumlama ve embriyo transferi hizmetlerini düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, kişi veya kuruluşların suni tohumlama, tabii tohumlama, embriyo transferi ve diğer biyoteknolojik faaliyetlerine ilişkin hükümleri kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile 9/3/1954 tarihli ve 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanuna dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) **(Değişik:RG-28/4/2020-31112)** Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,
- b) Birlik: Her türden hayvan için ıslah esas olmak üzere yetiştirme ve pazarlama faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla, gerçek ve tüzel kişiliği haiz yetiştiriciler ile kurum ve kuruluşların oluşturdukları Yetiştiriciler Birliğini,
- c) Biyoteknolojik faaliyet: Hayvanların eşey hücrelerini veya üreme fizyolojilerini etkilemek veya yönlendirmek amacıyla yapılan her türlü faaliyeti,
- ç) Damızlık: İrkına, tipine ve verimine özgü özellikleri gösteren vasıflı ve damızlık belgeli veya sertifikalı hayvanları,
- d) Döl kontrolü (progeny testing): Soy kütüğü ve verim kayıtlarının düzenli tutulduğu yeterli teknik alt yapı, uzman personel ve hayvan varlığına sahip kuruluşlar tarafından yürütülen ve damızlıkları döllerinin verimlerine göre seçmeyi sağlayan uygulamaları,
- e) Embriyo transferi: Damızlık hayvanlardan elde edilen embriyoların taze veya dondurularak uygun dönemdeki dişi hayvanların genital kanalına özel tekniklerle ve hijyenik koşullarda nakledilmesini,
- f) Genetik kopyalama: Damızlık hayvanlara ait bir genomdan biyoteknolojik yöntemler kullanılarak onun tüm genotipik özelliklerini taşıyan yeni bir canlının elde edilmesini,
- g) **(Değişik:RG-28/4/2020-31112)** İl müdürlüğü: Tarım ve Orman Bakanlığı İl Müdürlüklerini,
- ğ) Kişi veya kuruluşlar: Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya tüzel kişileri,
- h) Ön soy kütüğü: Sadece yetiştirme kayıtları tutulan işletmelerde mensup olduğu ırkın özelliklerini taşıyan hayvanlar için oluşturulan kayıt sistemini,
- ı) Pedigri: Soy kütüğüne kayıt edilen damızlıklarla, safkan atların numara, isim, orijin, ırk, renk, eşkâl, cinsiyet, doğum tarihi, verim kayıtları, yetiştirici ve sahibi ile hayvanın cetlerine ait bilgileri ve verimlerini belirten belgeyi,
- i) Serbest veteriner hekim: 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun hükümleri uyarınca mesleğini serbest olarak icra eden veteriner hekimleri,
- j) Soy kütüğü: Yetiştirme ve verim kayıtları tutulan işletmelerde mensup olduğu ırkın özelliklerini taşıyan hayvanlar için oluşturulan kayıt sistemini,

k) Sperma: Sağlıklı ve damızlık niteliği taşıyan erkek hayvanlardan belirli yöntemlerle alınan, ejekülatların spermatolojik muayeneleri yapıldıktan sonra, taze ya da dondurulmuş sperma porsiyonlarını,

l) Suni tohumlama: Uygun tohumlama zamanında, dişi hayvanın genital kanalına spermaların hijyenik koşullarda nakledilmesini,

m) Veteriner sağlık teknisyeni: Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Tarım Meslek Lisesi Veteriner Sağlık Bölümü ile daha önce Tarım ve Köyişleri Bakanlığına bağlı olan Veteriner Sağlık Meslek Lisesi, Hayvan Sağlığı Memurları Okulu, Hayvan Sağlığı Memurları Meslek Lisesi okullarından mezun teknisyenleri,

n) **(Ek:RG-18/12/2013-28855)** Veteriner sağlık teknikeri: Lise öğrenimi üzerine iki yıl süreli veteriner sağlık ile hayvan yetiştiriciliği ve sağlığı önlisans **(Danıştay Onuncu Dairesinin 18/6/2020 tarihli ve E.:2016/1738; K.:2020/2147 sayılı kararı ile iptal ibare; Danıştay İDDK'nın 11/11/2021 tarihli E.:2020/2992, K.:2021/2406 sayılı Onama kararı ile mezkûr karar kesinleşmiştir.)** öğrenim programlarından mezun olan teknikeri,¹

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Suni Tohumlama, Embriyo Transferi ve Diğer Biyoteknolojik Faaliyetlerin Uygulaması, Kursları, İzni, Suni Tohumlama Hizmetlerinin Devri ve Tabii Tohumlama

Uygulama esasları

MADDE 5 – (1) Suni tohumlama ve embriyo transferi uygulaması aşağıdaki esaslar dâhilinde yapılır.

a) **(Değişik:RG-18/12/2013-28855)** Çift tırnaklı, tek tırnaklı ve diğer memeli hayvanlarda suni tohumlamayı, Bakanlıkça düzenlenen kursta başarılı olan veteriner hekim, veteriner hekim sorumluluğunda veteriner sağlık teknisyeni ve/veya veteriner sağlık teknikeri; embriyo transferini ise Bakanlıkça düzenlenen kursta başarılı olan veteriner hekim yapar. Kanatlı ve suda yaşayan hayvanlar ve arılarda suni tohumlamayı bu konularda eğitim almış fakülte, yüksek okul ve meslek lisesi mezunları yapar. Bakanlıktan izin almadan bu faaliyette bulunanlara 5996 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendi gereğince yaptırım uygulanır.

b) **(Değişik:RG-18/12/2013-28855)** Suni tohumlama izni almış bir veteriner hekimin sorumluluğunda en fazla üç veteriner sağlık teknisyeni ve/veya veteriner sağlık teknikeri suni tohumlama izni alarak çalışabilir.

c) Suni tohumlama ve embriyo transferi yapan kişi ve kuruluşlar yaptıkları uygulama ile ilgili olarak Bakanlık tarafından belirlenen belgenin bir nüshasını yetiştiriciye vermek zorundadır.

ç) Suni tohumlama yapan kişi ve kuruluşlar, kulak numarası olmayan hayvana suni tohumlama yapamaz.

d) **(Değişik:RG-18/12/2013-28855)** Suni tohumlama ve embriyo transferi izni almış kişi veya kuruluşlar, üretimine ve ithalatına Bakanlıkça izin verilen sperma ve embriyoları kullanmak zorundadır. Bakanlıkça kullanımına izin verilmeyen spermayı ve embriyoları kullanan veteriner hekimlerle ilgili olarak 5996 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendi gereğince yaptırım uygulanır. Suni tohumlama izinleri iptal edilir. Suni tohumlama izni iptal edilen veteriner hekimin sorumluluğunda çalışan veteriner sağlık teknisyenleri ve veteriner sağlık teknikerlerine, ceza alma nedeni kendi uygulamaları değil ise il müdürlüğünce başka bir veteriner hekimin yanında çalışma izni verilebilir.

e) Suni tohumlama ve embriyo transferi yapan kişi ve kuruluşlar, faaliyetleri ile ilgili olarak Bakanlıkça belirlenen kayıtları tutmak ve cetvelleri düzenlemek zorundadır.

¹ *Danıştay Onuncu Dairesinin 13/12/2022 tarihli ve E:2018/5250, K: 2022/5981 sayılı kararı ile bu bendin eksik düzenleme nedeniyle iptaline karar verilmiştir.*

f) Suni tohumlama, embriyo transferi ve diğer biyoteknolojik faaliyet yapma izni almış kişi veya kuruluşlar bu faaliyetlerinden vazgeçmeleri halinde bir ay içerisinde il müdürlüğü kanalıyla Bakanlığa bildirmek zorundadır.

g) **(Değişik:RG-18/12/2013-28855)** Kişi veya kuruluşların, bu Yönetmelik hükümlerini yerine getirmedeği ya da kayıt ve belgelerde yanlış bilgiler aktardığı, suni tohumlama belgelerini zamanında düzenlemediği ve zamanında il/ilçe müdürlüğüne bildirmediği, kayıt ve belgelerde **(Değişik:RG-1/4/2016-29671)** tahrifat yaptığı **(Mülga ibare:RG-1/4/2016-29671)** (...) tespit edildiğinde, izinleri il müdürlüğünce oniki ay süre ile geçici olarak askıya alınır ve faaliyeti durdurulur. İzni askıya alınan veteriner hekimin sorumluluğunda çalışan veteriner sağlık teknisyeni ve/veya veteriner sağlık teknikerine, ceza alma nedeni kendi uygulaması değil ise il müdürlüğünce başka bir veteriner hekimin yanında çalışma izni verilebilir.

ğ) **(Değişik:RG-18/12/2013-28855)** Embriyo transferi yapma izni alan serbest veteriner hekimin, yanında çalıştırdığı veteriner sağlık teknisyeni veya veteriner sağlık teknikerine embriyo transferi yaptırdığı tespit edildiği takdirde, sorumlu veteriner hekime 5996 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendi uygulanır.

h) **(Değişik:RG-18/12/2013-28855)** Suni tohumlama, embriyo transferi veya diğer biyoteknolojik faaliyetlerini özel sektöre devretmek isteyen il müdürlüğü, Bakanlıktan izin almak zorundadır. Suni tohumlama, embriyo transferi veya diğer biyoteknolojik faaliyetleri özel sektöre devredilen illerde kamu görevlisi (belediyede çalışanlar dahil) veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni veya veteriner sağlık teknikerine suni tohumlama, embriyo transferi veya diğer biyoteknolojik faaliyet izni verilemez. Bu faaliyetlerde bulunan kamu görevlisi (belediyede çalışanlar dahil) veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni veya veteriner sağlık teknikeri hakkında 5996 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendi uygulanır.

ı) Bakanlıktan izin almadan suni tohumlama, embriyo transferi yapan, biyoteknolojik faaliyetlerde bulunanlar hakkında 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendi uygulanır ve izinsiz uygulama yapan veteriner hekimler ise; Veteriner Hekimler Odasına ve Türk Veteriner Hekimleri Birliği Merkez Konseyine bildirimini sağlar.

i) Suni tohumlama, iznini herhangi bir hayvancılık işletmesi için alan serbest veteriner hekim başka bir hayvancılık işletmesi için suni tohumlama izni alamaz.

j) Suni tohumlama ve embriyo transferi uygulama bilgileri soy kütüğü ve ön soy kütüğü kayıt sistemi olan türlerde bu sisteme kayıt edilmek zorundadır.

k) Diğer hayvan türleri ile ilgili uygulama esasları, Bakanlık tarafından belirlenir.

Suni tohumlama ve embriyo transferi kursları

MADDE 6 – (1) Suni tohumlama ve embriyo transferi kursları aşağıdaki esaslar dâhilinde yapılır.

a) Suni tohumlama ve embriyo transferi kurslarının düzenlenmesi, onayı, eğitici elemanların görevlendirilmesi ve sertifika düzenlenmesi Bakanlık tarafından yapılır.

b) Veteriner fakültelerinin, Dölerme ve Suni Tohumlama ile Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dallarında doktora veya uzmanlık yapmış olanlar için belgeleri ile müracaat etmeleri halinde kurs zorunluluğu aranmaz.

c) Suni tohumlama kursuna katılacak olanlar, ekinde diploma fotokopisi bulunan bir dilekçeyle ve il müdürlüğü aracılığıyla Bakanlığa başvurur. Embriyo transferi kursuna katılacaklar ekinde suni tohumlama sertifikası bulunan bir dilekçeyle ve il müdürlüğü aracılığıyla Bakanlığa başvurur.

ç) Çift tırnaklı ve tek tırnaklı hayvanlar ve diğer memeli hayvanlarla ilgili embriyo transferi kurslarına veteriner hekimler katılır.

d) **(Değişik:RG-18/12/2013-28855)** Çift tırnaklı ve tek tırnaklı hayvanlar ile diğer memeli hayvanlarla ilgili suni tohumlama kurslarına veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni ve Bakanlığın öngördüğü eğitimleri tamamlayan veteriner sağlık teknikeri katılır.

e) **(Değişik:RG-18/12/2013-28855)** Kanatlılar, suda yaşayan hayvanlar ve arılar ile ilgili suni tohumlama kurslarına, bu konularla ilgili eğitim veren fakülte, ilgili meslek yüksek okulu ve meslek lisesi mezunları katılır.

f) Kursa katılanların kurs müddetince devam etmeleri mecburi olup, kurslarda başarılı olanlara Bakanlıkça onaylı sertifika verilir.

g) Kurs katılım ücretleri Bakanlık personeli hariç, kursa katılanlar tarafından ödenir ve kurs ücretleri Bakanlıkça belirlenir.

ğ) Suni tohumlama ve embriyo transferi kursları, katılım müracaatları il müdürlüğü aracılığıyla Bakanlığa bildirilerek ve Bakanlıktan izin alınması kaydıyla; Bakanlık il müdürlükleri, veteriner hekimleri odaları ve veteriner fakültelerinin Dölerme ve Suni Tohumlama Anabilim Dalı tarafından süresi en az beş iş günü olmak üzere düzenlenir ve başarılı olanlar Bakanlığa bildirilir. Sertifikalar, Bakanlıkça onaylandıktan sonra geçerlilik kazanır.

Suni tohumlama, embriyo transferi ve diğer biyoteknolojik faaliyetlerin izni

MADDE 7 – (1) Tek tırnaklı, çift tırnaklı ve diğer memeli hayvanlarda suni tohumlama ve embriyo transferi izni aşağıdaki esaslara göre yapılır.

a) Suni tohumlama ve/veya embriyo transferi yapmak için il müdürlüklerinden izin almak zorunludur. Suni tohumlama ve/veya embriyo transferi izni almak isteyen kişi ve kuruluşlar ekinde aşağıdaki belgelerin bulunduğu bir dilekçe ile il müdürlüğüne müracaat eder. Tüzel kişiliklerin suni tohumlama veya embriyo transferi yapma izni, sertifikası bulunan veteriner hekim adına verilir. İl müdürlükleri verilen suni tohumlama ve embriyo transferi izinlerini müracaatı takiben bir ay içerisinde Bakanlığa bildirir.

b) Serbest veteriner hekimlerinin dilekçelerine aşağıda yer alan belgeler eklenir.

1) Suni tohumlama ve/veya embriyo transferi kurs sertifikasının fotokopisi,

2) 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanuna uygun olarak alınmış muayenehane veya poliklinik açma ruhsatının fotokopisi.

c) Özel hayvan hastaneleri adına verilen dilekçelere aşağıda yer alan belgeler eklenir.

1) 19/4/1999 tarihli ve 23671 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hayvan Hastanelerinin Kuruluş, Açılış, Çalışma ve Denetleme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmeliğe uygun olarak alınmış özel hayvan hastanesi ruhsatının fotokopisi,

2) Hastane adına suni tohumlama ve embriyo transferi yapacak veteriner hekime ait meslek odasına üye olduğuna dair belge ve suni tohumlama ve/veya embriyo transferi kurs sertifikasının fotokopisi.

ç) Suni tohumlama ve/veya embriyo transferi yapmak üzere kurulmuş olan şirketler adına verilen dilekçelere aşağıda yer alan belgeler eklenir.

1) Şirketin faaliyetleri ile ilgili Ticaret Sicil Gazetesi veya Bakanlıkça onaylı örneği,

2) Şirket adına suni tohumlama ve/veya embriyo transferi yapacak veteriner hekime ait meslek odasına üye olduğuna dair belge ve suni tohumlama ve/veya embriyo transferi kurs sertifikasının fotokopisi.

d) **(Değişik:RG-18/12/2013-28855)** Birlikler, kooperatifler ve hayvancılık işletmeleri adına verilen dilekçelere aşağıda yer alan belgeler eklenir:

1) Birlikler, kooperatifler ve hayvancılık işletmeleri adına suni tohumlama ve/veya embriyo transferi yapacak veteriner hekime ait meslek odasına üye olduğuna dair belge,

2) İş sözleşmesi,

3) Suni tohumlama ve/veya embriyo transferi kurs sertifikasının fotokopisi.

e) **(Değişik:RG-18/12/2013-28855)** Veteriner sağlık teknisyeni veya veteriner sağlık teknikeri dilekçelerine aşağıda yer alan belgeler eklenir:

1) İş sözleşmesi,

2) Suni tohumlama kurs sertifikasının fotokopisi.

(2) **(Değişik:RG-18/12/2013-28855)** Kanatlılar, suda yaşayan hayvanlar ile arılarda suni tohumlama yapma izni verilmesine ilişkin hususlar Bakanlıkça belirlenir.

Tabii tohumlama faaliyetleri

MADDE 8 – (1) İşletmesinde tabii tohumlama boğası kullanmak isteyen yetiştirici Bakanlıktan izin almak zorundadır. İzin alınmış tabii tohumlama boğası ticari amaçla kullanılamaz. Tabii tohumlamaya dair faaliyetlere ilişkin hususlar Bakanlıkça belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Bakanlık Tarafından Yapılan Suni Tohumlama, Embriyo Transferinden
Alınan Uygulama Ücreti ve Ücretin Tahsili

Uygulama ücreti

MADDE 9 – (Değişik:RG-18/12/2013-28855)

(1) Bakanlık personeli tarafından yapılan suni tohumlama, embriyo transferi ve diğer biyoteknolojik faaliyetler ücret karşılığında yapılır. Hayvan sahipleri veya bakıcıları tarafından uygulayıcılara ödenecek ücretler her yıl Bakanlıkça belirlenir.

Sığır suni tohumlama ve embriyo transferi uygulama ücretinin tahsili

MADDE 10 – (Değişik:RG-18/12/2013-28855)

(1) Sığır suni tohumlama uygulamalarında, birinci tohumlama ücret karşılığında yapılır ve izleyen ikinci tohumlamadan uygulama ücreti alınmaz. Müteakip uygulama ücrete tabidir. Embriyo transferinde bütün uygulamalar ücret karşılığında yapılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Sperma ve Embriyo İthalatı

Sperma ve embriyo ithalatı

MADDE 11 – (Mülga:RG-31/12/2024-32769)²

Sperma ve embriyo ithalatı için yeterlilik belgesi

MADDE 12 – (Mülga:RG-31/12/2024-32769)²

Tutulması gerekli kayıtlar

MADDE 13 – (Mülga:RG-31/12/2024-32769)²

Embriyo transferi uygulama esasları

MADDE 14 – (1) Embriyo transferi uygulamaları aşağıdaki esaslar dahilinde yapılır.

a) Embriyo transferi uygulaması Bakanlıktan embriyo transferi izni almış veteriner hekimler tarafından yapılır.

b) Embriyo transferine ilişkin Bakanlıkça belirlenen belgenin bir nüshasını yetiştiriciye vermek zorundadır.

c) Embriyo uygulaması sonucu doğan her yavru, ön soy kütüğü ve soy kütüğüne kayıt edilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM
Çeşitli ve Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 15 – (1) 1/7/2003 tarihli ve 25155 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Suni Tohumlama, Tabii Tohumlama, Ovum ve Embriyo Transferi Faaliyetlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Başvuru alma

EK MADDE 1 – (Ek:RG-28/4/2020-31112)

(1) Bu Yönetmelik kapsamındaki faaliyetlerin sunumunda, gerekli alt yapının sağlanması halinde başvurular elektronik ortamdan alınabilir ve başka kurum ve kuruluşlar tarafından elektronik ortamda sunulan bilgi ve belgeler başvurudan talep edilmez.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) 1/7/2003 tarihli ve 25155 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Suni Tohumlama, Tabii Tohumlama, Ovum ve Embriyo Transferi Faaliyetlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik kapsamında suni tohumlama ve embriyo transferi yapma izni almış olan kişi veya kuruluşların izinleri geçerlidir.

² Bu değişiklik yayımı tarihinden doksan gün sonra yürürlüğe girer.

(2) İthalat iznine sahip olanlar, 30/6/2012 tarihine kadar Bakanlığa müracaat ederek bu Yönetmeliğe uygun şekilde hazırlanan ithalat yeterlilik belgesi almak zorundadır.

(3) Bakanlıkça; suni tohumlama, tabii tohumlama, ovum ve embriyo transferi faaliyetleri ile ilgili olarak yayımlanmış olan düzenleyici işlemlerin bu Yönetmeliğe aykırı olmayan hükümleri uygulanmaya devam edilir.

(4) Yürürlükten kaldırılan Yönetmeliğe yapılan atıflar bu Yönetmeliğin ilgili hükümlerine yapılmış sayılır.

Yürürlük

MADDE 16 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 17 – (Değişik:RG-28/4/2020-31112)

(1) Bu Yönetmelik hükümlerini Tarım ve Orman Bakanı yürütür.

	Yönetmeliğin Yayımlandığı Resmî Gazete'nin	
	Tarihi	Sayısı
	8/12/2011	28136
	Yönetmelikte Değişiklik Yapan Yönetmeliklerin Yayımlandığı Resmî Gazetelerin	
	Tarihi	Sayısı
1.	18/12/2013	28855
2.	1/4/2016	29671
3.	28/4/2020	31112
4.	31/12/2024	32769